Zprávy

Vláda, parlament a veřejné mínění v době krise. *V dobách normálních nezaráží zvláště malá dělnost vrcholných politických orgánů, neboť soukromá iniciativa dovede nahradit nedostatky politické soustavy. Opačně je tomu v dobách kritických, kdy soukromá iniciativnost jest otřesena atmosférou společenské nedůvěry a kdy politické orgány veřejného režimu nabývají významu mnohem většího, představujíce nikoliv jen zástupce politických stran ve vládě, nýbrž representanty národní i státní solidarity. Schopnost politického režimu v takových těžkých dobách hodnotí se podle toho, do jaké míry dovede být mluvčím této zvýšené potřeby národní solidarity, jak dovede jednat u vědomí solidarity — zkrátka, jak dovede vést veřejné mínění i veřejné záležitosti. Že taková doba vyžaduje, aby politický režim postavil v čelo vůdčí a nejzdatnější osobnosti, jest na bíledni.*

V čele našeho státu stojí muž s nepopíratelnou nejvyšší autoritou, jakou lze u nás si vůbec představit, kdežto vláda sama tvoří kolektivum, v němž jaksi zanikají opravdové vůdčí politické individuality. Není divu za těchto okolností, že takový orgán nemůže působiti ani na veřejné mínění, ani na veřejné záležitosti onou silou, která je s to posíliti důvěru národa potřebnou měrou. Tak je charakteristické, že všechny významnější složky hospodářské — posledně průmysl na obvyklé své květnové manifestaci — volají po několik měsíců, aby bylo z vládních míst učiněno vůdčí gesto, t. j. aby byl prohlášen otevřeně stav věcí, aby bylo možno učiniti si představu o úkolu, jenž čeká národní hospodářství v nejbližší době i o prostředcích ke zdolání krise chystaných. Nechápe se však osvobozující význam takového otevřeného projevu, který, kdyby byl pronesen vůdčí osobností, znamenal by psychologický obrat a zahnání nejasné atmosféry, ztěžující orientaci přítomné i nejbližší práci všeho soukromého podnikání. Na tuto nutnost politického působení na psychologii občanstva musí upozorňovati bývalý nepolitický ministr odborník (Dr. Engliš v Lidových Novinách z 15. V. 1932 ve článku »Také změny psychologie je třeba«). Jeho projev zasluhuje, aby byl vyzvednut, neboť jediný ze všech dosavadních veřejných projevů našich vůdčích osobností mluví jasnou řečí nejen o potřebě důvěry, nýbrž především o prostředcích, které jsou s to přivésti naše hospodářství do stadia soukromopodnikatelské iniciativy a plodné práce. Neméně příznačným ovšem jest, že po tomto záslužném činu najde se u nás ne politik nebo hospodářský praktik, nýbrž literát (Peroutka v revui »Přítomnost«), který jménem jakési inteligence dekretuje Englišovo vyhoštění z jejího vůdcovství, o něž tento ostatně se u něho nikdy neucházel.

Je však také značný počet politických teoretiků u nás, kteří

na místě, aby konstatovali nedostatek vůdcovských schopností vládního kolektiva, jsou ochotni hledat vadu v politickém systému samém a zejména v degradaci parlamentu. Na potvrzení své analysy ukazují na to, jak neúčelně jest vzdalování parlamentu od iniciativní práce, když parlament v poslední době to byl, který vykonal »řádný kus práce« uzákoněním bankovního zákona a nyní opět docílením shody o předlohách lihových. Omyl je ovšem lehce poznatelný. Jsou-li totiž ve vládě osobnosti opravdu vůdčí, dá se patrně parlament jimi skutečně vésti a není tedy divu, že iniciativnost parlamentu v tomto případě jest vůči iniciativě vlády minimální, ježto parlament omezuje se na provádění oné nezbytné »drobné práce zákonodárné«, v níž precisuje, rozvádí a veřejnosti činí přístupnější obecnější podněty vlády. Jestliže parlament předčí v dělnosti vládu, pak je to jen známkou toho, že nachází se tu garnitura politických osobností s lepšími vůdčími kvalitami, než jsou zastoupeny ve vládě, což konec konců musí vésti nejen ke zmenšení prestiže vlády, nýbrž i k diskreditování systému parlamentní demokracie vůbec. Je tedy předčasným jásat nad osvědčením se parlamentu jako iniciativního instrumentu politické práce, neboť to současně dokumentuje sníženou autoritu vlády a tedy jistou desorganisaci vychozených drah politické soustavy parlamentně demokratické. A hlavně nesmí býti zapomenuto na to, že kvalita práce obou orgánů je zásadně odvislou od toho, jak legislativní materie jest připravena odbornými úředníky v ministerstvech. Tak bankovní zákon, při jehož tvoření převládly zřetele politické nad odbornými, jest dílem podstatně méně dokonalým než osnovy lihové, kde parlament se v podstatě rozhodoval jen mezi politickým hodnocením jednotlivých odborných alternativ podrobně úředníky připravených.

Nezbývá tudíž, než se vrátiti k osvědčené hierarchii tradičního parlamentního režimu: K s i l n é v l á d ě vůdčích osobností, odborně řešících dané problémy, k s v o r n é m u p a r l a m e n t u jako demokratické opoře vlády a popularisujícímu instrumentu vládní iniciativy, a konečně k u k á z n ě n é m u v e ř e j n é m u m í n ě n í, dávajícímu se s důvěrou vésti oběma nadřazenými ústavními orgány. *Junius.*

Za prof. Dr. JANEM LOEVENSTEINEM

V minulém čísle »Všehrdu« bylo již oznámeno, že 1. května 1932 zemřel v Brně Dr. Jan Loevenstein, řádný profesor finanční vědy na právnické fakultě Masarykovy university. Úmrtí prof. Loevensteina znamená po nedávné smrti prof. Vacka druhou ztrátu profesorského sboru brněnské právnické fakulty, a to v případě prof. Loevensteina